

Stadgar för Riksbankens Jubileumsfond

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen fastställer de ändringar i Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds stadgar som styrelsen för stiftelsen har beslutat och lägger redogörelse 2016/17:RJ2 till handlingarna.

Behandlade förslag

Redogörelse 2016/17:RJ2 Redogörelse för beslut om ändring av stadgarna för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden.....	6
Stadgar för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	6
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Redogörelsen.....	8
<i>Bilaga 2</i>	
Ändring av stiftelsens stadgar	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Stadgar för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Riksdagen

- a) fastställer de ändringar i Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds stadgar som styrelsen för stiftelsen har beslutat,
- b) lägger redogörelse 2016/17:RJ2 till handlingarna.

Stockholm den 7 november 2017

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Erik Bengtzboe (M), Thomas Strand (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Ulrika Carlsson i Skövde (C), Elisabet Knutsson (MP), Maria Stockhaus (M), Robert Stenkvisst (SD), Daniel Riazat (V), Annika Eclund (KD), Roza Güclü Hedin (S), Lena Emilsson (S) och Ida Drougge (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I ärendet behandlas redogörelse 2016/17:RJ2 Redogörelse för beslut om ändring av stadgarna för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Det har inte väckts någon motion med anledning av redogörelsen.

Det behandlade förslaget finns i bilaga 1 och ändringarna av stiftelsens stadgar i bilaga 2.

Bakgrund

Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond bildades i början av 1960-talet

Riksdagen beslutade våren 1962 att avsätta medel från Riksbankens rörelse till en stiftelse. Syftet med donationen från Sveriges riksbank var att uppmärksamma bankens 300-årsjubileum och samtidigt främja ett angeläget nationellt ändamål. Riksdagen beslutade om stadgar för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (RJ) den 2 december 1964. Av stadgarna framgår stiftelsens ändamål – att främja och understödja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige – och vad som då ska gälla, bl.a. att verksamheten ska ges en betydande flexibilitet (2 §).

RJ:s verksamhet omfattas av regleringen i stiftelselagen (1994:1220) och styrs av stiftelsens stadgar som antas av RJ och fastställs av riksdagen.

RJ frigjordes från Riksbanken i slutet av 1980-talet

Stiftelsens medel förvaltades ursprungligen av Riksbanken, som tillgodogjorde stiftelsen avkastningen. Riksdagen beslutade våren 1987 att Riksbanken skulle överföra 1,5 miljarder kronor till RJ. Riksbankens förvaltning av stiftelsens tillgångar upphörde därmed. Förvaltningen överläts på stiftelsen, som därmed frigjordes helt från Riksbanken (FiU 1986/87:33).

1988 års ändring i RJ:s stadgar

I och med att Riksbankens förvaltning upphörde ändrades stiftelsens stadgar i vissa avseenden från den 1 januari 1988. Den omfattande stadgerevisionen, som bl.a. berörde styrelsens sammansättning, bereddes av finansutskottet (FiU 1987/88:4).

Det var inte aktuellt med någon förändring av stiftelsens ändamål. Stadgeändringarna innebar bl.a. att riksdagen endast fastställer, eller förkastar, sådana stadgeändringar som stiftelsens styrelse dessförinnan antagit (11 §). Skälet till att riksdagen inte längre skulle besluta om ändringar i stiftelsens

stadgar var att markera RJ:s ställning som självständigt rättssubjekt. Detta formulerades i finansutskottets betänkande enligt följande: ”För att markera jubileumsfondens ställning som självständigt rättssubjekt bör riksdagen i fortsättningen inte besluta om ändring av stiftelsens stadgar. Riksdagen bör endast fastställa, eller alternativt förkasta, sådana stadgeändringar som fondens styrelse dessförinnan antagit” (FiU 1987/88:4 s. 2).

Riksrevisionen granskar RJ sedan 2003

Den 1 juli 2003 inrättades Riksrevisionen, en sammanhållen revisionsmyndighet under riksdagen med ansvar för den statliga redovisnings- och effektivitetsrevisionen. Enligt lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen granska årsredovisningen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (3 §).

Riksdagsordningen

Av riksdagsordningen framgår att riksdagen fastställer stadgar för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond och väljer tolv ledamöter i stiftelsens styrelse i enlighet med 3 § i stiftelsens stadgar (tilläggsbestämmelse 13.23.1). De två ändringar i stiftelsens stadgar som har gjorts sedan den större ändringen 1988 har beretts av utbildningsutskottet (bet. 1997/98:UbU8 och 2005/06:UbU17).

Av riksdagsordningen framgår vidare att stiftelsen årligen ska lämna en redogörelse för sin verksamhet till riksdagen (tilläggsbestämmelse 13.23.1) och att var och en av riksrevisorerna får lämna redogörelser till riksdagen avseende revisionsberättelserna över årsredovisningen för bl.a. Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond (tilläggsbestämmelse 9.17.6).

RJ:s årliga berättelse över stiftelsens verksamhet och förvaltning och Riksrevisionens revisionsberättelse bereds av utbildningsutskottet.

Utskottets överväganden

Stadgar för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen fastställer de ändringar i Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds stadgar som styrelsen för stiftelsen har beslutat och lägger redogörelsen till handlingarna.

Redogörelsen

Beslutet av RJ:s styrelse

I samband med Riksrevisionens granskning av RJ:s årsredovisningar för 2015 och 2016 framfördes synpunkter på tolkningen av stadgarnas regler för frågor om arvoden och ersättningar i 5 §. Av redogörelsen framgår att stiftelsens styrelse har studerat dessa och andra kommentarer till stadgarna och funnit att det finns anledning att göra en översyn som inte ändrar ändamålsbestämmelserna men som anpassar terminologin och innehållet både till etablerad praxis och stiftelsens framtida verksamhet.

RJ:s styrelse beslutade enhälligt den 8 juni 2017 att ändra stiftelsens stadgar (se bilaga 2) med ikraftträdande den dag då riksdagen fastställer stadgarna. Av redogörelsen framgår också att styrelsen föreslår att riksdagen fastställer den beslutade ändringen.

De föreslagna stadgeändringarna

Sammanfattningsvis innebär de stadgeändringar som RJ:s styrelse antog den 8 juni 2017 följande.

Modernisering och korrigeringar

- ”Skall” ersätts med ”ska”.
- Ändring av ”fullmäktige för Riksbanken” till ”riksbanksfullmäktige” (3 §)
- Ett felaktigt bindestreck i ordet ”förmögenhetsförvaltning” tas bort (3 §).

Förtydligande av ändringsförbehålets formulering

Det s.k. ändringsförbehållet anger hur en stiftelses stadgar får ändras, vilket i RJ:s fall är den sista paragrafen (11 §). Paragrafen fick sin nuvarande lydelse vid 1988 års ändring av stadgarna. Det framgår av finansutskottets betänkande att någon förändring av stiftelsens ändamål däremot inte var aktuell (FiU 1987/88:4 s. 2). Allt utom ändamålet skulle kunna förändras; ändamålet skulle även fortsättningsvis vara undantaget från styrelsens och riksdagens befogenhet att besluta om. Denna viktiga begränsning som framgår av utskottets betänkande kom dock inte med i stadgetexten (12 §), som lydde:

”Dessa stadgar antas av stiftelsen och fastställs av riksdagen” (se förs. 1987/88:6, FiU 1987/88:4 och tilläggsbestämmelse 13.23.1 i riksdagsordningen). Samma formulering finns i de nuvarande stadgarna (11 §), vilka riksdagen fastställde 2006 (bet. 2005/06:UbU17). Det är enligt RJ:s styrelse angeläget att riksdagens avsikt i fråga om det s.k. ändringsförbehållet i samband med stadgerevisionen 1988 kommer till uttryck i RJ:s stadgar genom att stadgarnas 11 § omformuleras i enlighet med de avsikter som riksdagen uttalade 1988.

Utseende av styrelseledamöter

Förslagen till ändringar i stadgarnas regler för val av styrelseledamöter och suppleanter syftar till att öka tydligheten och underlätta den praktiska tillämpningen av reglerna i samband med val. Genom förslaget blir det möjligt att ha uppdrag som ledamot och suppleant i sammanlagt högst åtta år.

Arvoden och ersättningar

Genom ett tillägg i 5 § undanröjs den av Riksrevisionen påtalade oklarheten om RJ:s möjligheter att betala ersättning till de styrelseledamöter som tillika antingen företräder särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning eller är vetenskapligt sakkunniga i stiftelsens beredningsgrupper och där utför arbete med granskning av ansökningar, uppföljning och utvärdering av beviljade anslag och liknande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har inget att invända mot de ändringar i Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfonds stadgar som styrelsen för stiftelsen har beslutat.

Utskottet föreslår att riksdagen fastställer stadgeändringarna och lägger redogörelsen till handlingarna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Redogörelsen

Redogörelse 2016/17:RJ2 Redogörelse för beslut om ändring av stadgarna för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

BILAGA 2

Ändring av stiftelsens stadgar

Tidigare lydelse	Ny lydelse
<p>1 §</p> <p>Stiftelsens benämning skall vara Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Stiftelsen förvaltar de medel som genom riksdagens beslut den 11 april 1962 angående dispositionen av viss del av överskotten från riksbankens rörelse avsatts till stiftelsen, samt de medel som härefter har överlämnats till stiftelsen av överskotten från riksbankens rörelse. Tillskott till stiftelsens medel kan också ske i form av donation från enskild.</p>	<p>1 §</p> <p>Stiftelsens benämning ska vara Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Stiftelsen förvaltar de medel som genom riksdagens beslut den 11 april 1962 angående dispositionen av viss del av överskotten från Riksbankens rörelse avsatts till stiftelsen, samt de medel som härefter har överlämnats till stiftelsen av överskotten från Riksbankens rörelse. Tillskott till stiftelsens medel kan också ske i form av donation från enskild.</p>
<p>2 §</p> <p>Stiftelsen har till ändamål att främja och understödja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige. Därvid skall gälla</p> <p><i>att</i> verksamheten skall ges en betydande flexibilitet och att i princip inte något forskningsområde skall vara uteslutet från möjligheten att erhålla bidrag från stiftelsen, men</p> <p><i>att</i> företråde skall ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt,</p> <p><i>att</i> stiftelsens medel speciellt skall användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt,</p> <p><i>att</i> nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, därvid särskilt uppmärksammas,</p> <p><i>att</i> stiftelsen skall verka för att främja kontakter med internationell forskning, samt</p> <p><i>att</i> stiftelsens medel inte skall tas i anspråk för inrättande av permanenta tjänster. Om så befinns lämpligt, skall dock till stiftelsens verksamhet kunna knytas forskare för så lång tid att stödet från stiftelsen får karaktären av livstidsstipendium.</p>	<p>2 §</p> <p>Stiftelsen har till ändamål att främja och understödja vetenskaplig forskning med anknytning till Sverige. Därvid ska gälla</p> <p><i>att</i> verksamheten ska ges en betydande flexibilitet och att i princip inte något forskningsområde ska vara uteslutet från möjligheten att erhålla bidrag från stiftelsen, men</p> <p><i>att</i> företråde ska ges åt forskningsområden, vilkas medelsbehov inte är så väl tillgodosedda på annat sätt,</p> <p><i>att</i> stiftelsens medel speciellt ska användas för att stödja stora och långsiktiga forskningsprojekt,</p> <p><i>att</i> nya forskningsuppgifter, som kräver snabba och kraftiga insatser, därvid särskilt uppmärksammas,</p> <p><i>att</i> stiftelsen ska verka för att främja kontakter med internationell forskning, samt</p> <p><i>att</i> stiftelsens medel inte ska tas i anspråk för inrättande av permanenta tjänster. Om så befinns lämpligt, ska dock till stiftelsens verksamhet kunna knytas forskare för så lång tid att stödet från stiftelsen får karaktären av livstidsstipendium.</p>

3 §

Stiftelsens verksamhet handhas av en styrelse, bestående av tolv ledamöter. Ledamöterna väljs av riksdagen, varvid ordföranden i styrelsen skall väljas särskilt. I styrelsen skall ingå sex företrädare för riksdagen, fyra företrädare för olika vetenskapliga discipliner samt två ledamöter med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning. Ledamöterna väljs för tiden från valet till dess sådant val hållits under fjärde året därefter. Val sker vartannat år för nästföljande fyraårsperiod räknat från och med den 1 november. Varannan gång avser valet tre företrädare för riksdagen, två företrädare för den vetenskapliga forskningen och en ledamot med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning samt varannan gång övriga ledamöter i styrelsen.

Förslag på styrelseledamöter med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning framläggs av fullmäktige i Riksbanken. Dessa får inte inneha tjänst eller uppdrag hos Riksbanken.

Förslag på övriga styrelseledamöter framläggs efter samråd med företrädare för partigrupper, forskningsråd och forskningsberedning.

Styrelsen utser inom sig vice ordförande.

För var och en av styrelsens ledamöter, utom för dem som väljs på förslag av fullmäktige i Riksbanken, väljs en suppleant. Vad som sägs ovan om val av ledamot skall gälla även vid val av suppleanter.

Ledamot eller suppleant kan entledigas av riksdagen före utgången av den tid för vilken han har valts.

Entledigas eller avgår ledamot eller suppleant före utgången av den tid för vilken han valts, väljs av riksdagen en efterträdare för återstoden av den entledigade eller avgångnes mandattid.

Vid val till styrelsen i annat fall än som avses i föregående stycke får omval inte ske av den som invalts i styrelsen tidigare än under de fyra senaste kalenderåren.

3 §

Stiftelsens verksamhet handhas av en styrelse, bestående av tolv ledamöter. Ledamöterna väljs av riksdagen, varvid ordföranden i styrelsen ska väljas särskilt. I styrelsen ska ingå sex företrädare för riksdagen, fyra företrädare för olika vetenskapliga discipliner samt två ledamöter med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning.

Förslag på styrelseledamöter med särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning framläggs av riksbanksfullmäktige. Dessa får inte inneha tjänst eller uppdrag hos Riksbanken.

Förslag på övriga styrelseledamöter framläggs efter samråd med företrädare för partigrupper, forskningsråd och forskningsberedning.

Styrelsen utser inom sig vice ordförande.

För var och en av styrelsens ledamöter, utom för dem som väljs på förslag av riksbanksfullmäktige, väljs en suppleant. Vad som sägs nedan om val av ledamot ska gälla även vid val av suppleanter.

Ledamöter och suppleanter väljs vartannat år från och med den 1 november för högst fyra år på ett sådant sätt att styrelsens sammansättning kontinuerligt förnyas. Uppdraget som ledamot eller suppleant avbryts automatiskt om uppdraget som riksdagsledamot upphör. Ledamot eller suppleant kan entledigas av riksdagen före utgången av den tid för vilken hon eller han har valts. Efterträdaren föreslås och väljs på samma sätt som den ledamot som ska ersättas. Valet görs för högst fyra år. Tiden för innehav av uppdrag som ledamot och suppleant får sammanlagt uppgå till högst åtta år.

<p>4 §</p> <p>Styrelsen har sitt säte i Stockholm. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden och är beslutför om minst sex ledamöter är närvarande. Vid lika röstetal är ordförandens röst avgörande. Vid styrelsens sammanträden skall föras protokoll.</p>	<p>4 §</p> <p>Styrelsen har sitt säte i Stockholm. Styrelsen sammanträder på kallelse av ordföranden och är beslutför om minst sex ledamöter är närvarande. Vid lika röstetal är ordförandens röst avgörande. Vid styrelsens sammanträden ska föras protokoll.</p>
<p>5 §</p> <p>Styrelsen har rätt att anställa erforderlig personal samt bestämma löner och övriga villkor för de anställda. Styrelsen har också rätt att mot ersättning anlita experter och sakkunniga.</p> <p>Arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter skall följa föreskrifter i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.</p>	<p>5 §</p> <p>Styrelsen har rätt att anställa erforderlig personal samt bestämma löner och övriga villkor för de anställda. Styrelsen har också rätt att mot ersättning anlita experter och sakkunniga.</p> <p>Arvoden till styrelsens ledamöter och suppleanter ska följa föreskrifter i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.</p> <p>Särskild ersättning för deltagande i ärendeberedning kan utöver vad som stadgas i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ utgå till de av styrelsens ledamöter och suppleanter som är företrädare för vetenskapen eller innehar särskild sakkunskap i förmögenhetsförvaltning.</p>
<p>6 §</p> <p>Stiftelsens medel förvaltas av stiftelsens styrelse i syfte att upprätthålla en långsiktig anslagskapacitet för de forskningsändamål som föreskrivs i 2 §. Styrelsen skall tillse att intresset av god avkastning och riskspridning tillgodoses genom en lämplig sammansättning av stiftelsens tillgångar. Närmare föreskrifter för stiftelsens placeringar preciseras i stiftelsens placeringspolicy som varje år revideras och beslutas av styrelsen.</p>	<p>6 §</p> <p>Stiftelsens medel förvaltas av stiftelsens styrelse i syfte att upprätthålla en långsiktig anslagskapacitet för de forskningsändamål som föreskrivs i 2 §. Styrelsen ska tillse att intresset av god avkastning och riskspridning tillgodoses genom en lämplig sammansättning av stiftelsens tillgångar. Närmare föreskrifter för stiftelsens placeringar preciseras i stiftelsens placeringspolicy som varje år revideras och beslutas av styrelsen.</p>
<p>7 §</p> <p>Stiftelsen får hos kreditinstitut ta upp lån för att tillgodose tillfälliga behov av likviditet. I samband med förvärv eller förvaltning av fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt får lån tas upp mot säkerhet av panträtt i egendomen.</p>	<p>7 §</p> <p>Stiftelsen får hos kreditinstitut ta upp lån för att tillgodose tillfälliga behov av likviditet. I samband med förvärv eller förvaltning av fast egendom, tomträtt eller bostadsrätt får lån tas upp mot säkerhet av panträtt i egendomen.</p>

<p>8 §</p> <p>Styrelsen har rätt att handla på stiftelsens vägnar i förhållande till tredje man samt företräda stiftelsen inför domstolar och andra myndigheter. Styrelsen har rätt att förordna en eller flera personer inom eller utom styrelsen att med samma behörighet företräda stiftelsen. Sådant förordnande får när som helst återkallas av styrelsen.</p>	<p>8 §</p> <p>Styrelsen har rätt att handla på stiftelsens vägnar i förhållande till tredje man samt företräda stiftelsen inför domstolar och andra myndigheter. Styrelsen har rätt att förordna en eller flera personer inom eller utom styrelsen att med samma behörighet företräda stiftelsen. Sådant förordnande får när som helst återkallas av styrelsen.</p>
<p>9 §</p> <p>Stiftelsens räkenskapsår skall motsvara kalenderår. Styrelsen fastställer en budget för stiftelsens förvaltningsverksamhet under det följande räkenskapsåret. Styrelsen svarar för att intern revision sker av stiftelsen.</p> <p>Styrelsen skall senast den 1 mars till riksdagen lämna en årsredovisning för det närmast föregående året. Berättelsen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och redogörelse för anslagsbeviljade projekt.</p>	<p>9 §</p> <p>Stiftelsens räkenskapsår ska motsvara kalenderår. Styrelsen fastställer en budget för stiftelsens förvaltningsverksamhet under det följande räkenskapsåret. Styrelsen svarar för att intern revision sker av stiftelsen.</p> <p>Styrelsen ska senast den 1 mars till riksdagen lämna en årsredovisning för det närmast föregående året. Denna årliga redovisning ska omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och redogörelse för anslagsbeviljade projekt.</p>
<p>10 §</p> <p>Stiftelsen skall vara undantagen från tillsyn enligt lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser.</p>	<p>10 §</p> <p>Stiftelsen ska vara undantagen från tillsyn enligt lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser.</p>
<p>11 §</p> <p>Dessa stadgar antas av stiftelsen och fastställs av riksdagen.</p>	<p>11 §</p> <p>Ändringar av dessa stadgar, med undantag för ändamålet i 2 §, antas av styrelsen och fastställs av riksdagen.</p>